

Discriminatieklimaat Zaanstreek-Waterland

Bureau Discriminatiezaken Zaanstreek/Waterland
Maart 2008

Colofon**Uitgave**

I&O Research BV
Lambert Melisweg 1
1622 AA, Hoorn
tel. (0229) 282555

Rapportnummer

2008-1548

Datum

Maart 2008

Opdrachtgever

Bureau Discriminatiezaken Zaanstreek/Waterland

Auteurs

Drs. Marion Holzmann
Drs. Ankie Lempens

Bestellingen

Exemplaren zijn verkrijgbaar bij de opdrachtgever

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Inhoud	blz.
Samenvatting en conclusies	5
1. Inleiding	7
2. Vóórkomen van discriminatie	9
3. Soort discriminatie	11
4. Locatie waar discriminatie plaatsvindt	13
5. Uitingsvorm van discriminatie	14
6. Meldingsbereidheid	15
7. Waargenomen discriminatie	17
8. Bekendheid Bureau Discriminatiezaken Zaanstreek/Waterland	19
Bijlage 1- Onderzoeksverantwoording	21
Bijlage 2- Vragenlijst	25

Samenvatting en conclusies

Discriminatie blijft een hardnekkig verschijnsel in de Nederlandse samenleving, zo blijkt uit diverse onderzoeken. Toch voeren nog maar weinig gemeenten een integraal lokaal antidiscriminatiebeleid. Dat komt mede door onbekendheid rondom de lokale situatie op het gebied van discriminatie.

De vijf antidiscriminatiebureaus in Noord-Holland hebben gezamenlijk het initiatief genomen tot het onderzoeken van het discriminatieklimaat in Noord-Holland en in de verschillende regio's. Doel van het onderzoek is het bieden van inzicht in het actuele discriminatieklimaat. Welk deel van de populatie krijgt ermee te maken? Om welke vormen van discriminatie gaat het? En wordt het gemeld? De resultaten van het onderzoek bieden een basis voor verdere versterking van het antidiscriminatiebeleid in de provincie en de afzonderlijke regio's. Dit rapport beschrijft de resultaten van het onderzoek in de regio Zaanstreek-Waterland¹. Deze regio bestaat uit negen gemeenten: Purmerend, Zaanstad, Beemster, Edam/Volendam, Landsmeer, Oostzaan, Waterland, Wormerland en Zeevang.

Vóórkomen van discriminatie

Bijna één op de tien (11%) volwassen inwoners uit Zaanstreek-Waterland zegt in het afgelopen jaar tenminste één keer te zijn gediscrimineerd. In de meest verstedelijkte gemeenten (Purmerend en Zaanstad) voelt 15% van de inwoners zich gediscrimineerd, terwijl 4% van de populatie in de overige gemeenten² een discriminatie-ervaring heeft.

Op basis van deze cijfers is een globale schatting te maken van het aantal volwassen personen dat het afgelopen jaar met discriminatie te maken kreeg. Dit zijn in totaal tussen de 26.500 en 29.300 inwoners in de regio Zaanstreek-Waterland.

Type discriminatie

Leeftijdscriminatie komt het meest voor in de regio Zaanstreek-Waterland. Veertig procent van alle personen met een discriminatie-ervaring heeft met deze vorm van discriminatie te maken gehad. Dit komt met name voor onder mensen van 55 jaar en ouder.

Allochtonen (22%) krijgen veel vaker te maken met discriminatie dan autochtonen (10%). Bij de gediscrimineerde allochtonen gaat het naast leeftijdscriminatie, in hoofdzaak om discriminatie vanwege hun huidskleur/ras en hun geboorteland of het geboorteland van hun (groot)ouders. Opvallend is dat er een kleine groep autochtonen is die zich vanwege hun huidskleur of afkomst gediscrimineerd voelt door allochtonen.

Discriminatie op grond van geslacht is 20% van de gediscrimineerde inwoners uit Zaanstreek-Waterland overkomen. Het zijn vooral vrouwen die deze vorm van discriminatie ervaren.

¹ In de provinciale rapportage worden de uitkomsten van de regio Zaanstreek-Waterland vergeleken met de resultaten uit de overige regio's in Noord-Holland.

² Hieronder vallen: Beemster, Edam/Volendam, Landsmeer, Oostzaan, Waterland, Wormerland en Zeevang

Aard en locatie discriminatie

Aan de inwoners die met discriminatie te maken hebben gehad, is gevraagd wat voor soort discriminerende behandeling het betrof. De meeste inwoners karakteriseren dit zelf als 'ongelijkwaardige behandeling'³. Ook gaat het vaak om het gebruik van discriminerende taal en het mijden van contact.

Discriminatie vindt hoofdzakelijk plaats in de buurt of op straat. Ook doet relatief veel discriminatie zich voor in de werksfeer op het werk zelf of bij een sollicitatie. Bijna de helft van de personen met een discriminatie-ervaring heeft een arbeidsgerelateerd incident meegemaakt. Ook discriminatie-ervaringen in het contact met (overheids)diensten en tijdens het winkelen komen redelijk veel voor.

Meldingsbereidheid

De meldingsbereidheid van discriminatie is laag. Van de personen die gediscrimineerd werden, heeft maar 18% daarvan melding gemaakt. Slechts 1% deed dit bij een meldpunt voor discriminatie. De meeste melders gingen naar een vertrouwenspersoon op het werk of de politie. Onder allochtonen is de meldingsbereidheid even hoog als onder autochtonen.

De meest genoemde reden om geen melding te doen, is dat volgens de inwoners 'melden niet helpt'. Ook het 'niet belangrijk genoeg' vinden van het incident of er 'geen aandacht aan willen schenken' zijn motieven voor het niet melden. Verder zegt 7% van de gediscrimineerde inwoners dat ze niet weten waar ze een melding kunnen doen. Negen procent weet niet of het discriminatie betrof, dit zijn met name allochtonen en vrouwen.

Discriminatie in de directe omgeving

Eén op de vijf inwoners van Zaanstreek-Waterland heeft recent een geval van discriminatie meegemaakt in de directe omgeving. Opmerkelijk is dat discriminatie vanwege huidskleur/ras het meest worden genoemd, terwijl deze vorm van ongelijke behandeling veel minder mensen (zelf) overkomt dan leeftijdsdiscriminatie. Het feit dat men vooral alert is op discriminatie op basis van huidskleur/ras, duidt erop dat hieraan klaarblijkelijk een grotere maatschappelijke betekenis wordt toegekend dan aan vaker voorkomende vormen van discriminatie, zoals op basis van geslacht of leeftijd.

Bekendheid bureau

De bekendheid van het Bureau Discriminatiezaken Zaanstreek/Waterland is redelijk groot onder de inwoners van de betreffende regio. De helft van de inwoners van de regio heeft wel eens van het bureau gehoord of weet wat de taken van het bureau inhouden. De bekendheid is het grootst onder vrouwen en 55-plussers.

³ De respondenten konden uit negen aangegeven uitingen van discriminatie kiezen, of een eigen antwoord formuleren.

1. Inleiding

Beleidscontext

Artikel 1

"Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook, is niet toegestaan."

Nederlandse Grondwet

Uit cijfers van de Commissie Gelijke Behandeling⁴ en de Monitor Rassendiscriminatie 2005⁵ blijkt dat een aanzienlijk deel van de populatie te maken krijgt met een discriminatie-ervaring. Het gaat hierbij om alle mogelijke vormen van discriminatie, onder meer op basis van etnische herkomst, geslacht, seksuele gerichtheid, ziekte, handicap en leeftijd. Discriminatie doet zich op alle maatschappelijke terreinen voor; op de werkvloer, op school, op straat en in de buurt, in het verenigings- en uitgaansleven, maar ook binnen de dienstverlening door organisaties, instellingen en overheden. Uit eerder genoemde bronnen blijkt ook dat de meldingsbereidheid van burgers met een discriminatie-ervaring zeer gering is. Het aantal meldingen bij de Commissie Gelijke Behandeling en bij de antidiscriminatiebureaus lijkt dus slechts het topje van de ijsberg te zijn.

Uit onderzoek van Amnesty International⁶ blijkt dat Nederlandse gemeenten weinig prioriteit geven aan de bestrijding van discriminatie: in minder dan 10% van de Nederlandse gemeenten wordt een integraal antidiscriminatiebeleid gevoerd. Ook komt uit hetzelfde onderzoek van Amnesty International naar voren dat het ontbreken van inzicht in de mate waarin discriminatie zich voordoet, één van de redenen is voor het feit dat de aanpak ervan op gemeentelijk niveau vaak geen prioriteit heeft.

Het Rijk heeft onlangs jaarlijks structureel extra gelden beschikbaar gesteld aan provincies en gemeenten voor de bestrijding van discriminatie. Een wettelijke regeling om de verantwoordelijkheid van gemeenten en Rijk vast te leggen, wordt momenteel geschreven. Deze zal naar verwachting vanaf 2009 van kracht worden.

⁴ Commissie Gelijke Behandeling, Jaarverslag 2005, 2006.

⁵ Boog, I. (redactie), Monitor Rassendiscriminatie 2005, Landelijk Bureau ter bestrijding van Rassendiscriminatie, Landelijke vereniging van Anti Discriminatie Bureaus en Meldpunten, Anne Frank Stichting, Universiteit Leiden, Rotterdam, 2006.

⁶ Aanpak van discriminatie door Nederlandse gemeenten: 443 kansen voor verbetering, Amnesty International, april 2007.

De vijf antidiscriminatiebureaus in de provincie Noord-Holland hebben het initiatief genomen een onderzoek te laten uitvoeren naar het vóórkomen van discriminatie in hun werkgebied⁷. Met de discriminatiecijfers van alle vijf regio's van Noord-Holland ontstaat een beeld van het huidige discriminatieklimaat in de provincie Noord-Holland. Bovendien maakt een provinciebrede nulmeting het volgen van ontwikkelingen in de tijd mogelijk; wanneer zich opvallende verschuivingen voordoen, kan hierop worden ingezoomd om de achtergronden en oorzaken te bepalen zodat hierop tijdig kan worden ingespeeld. Dit rapport beschrijft de resultaten van het onderzoek in de veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland.

Doel van het onderzoek

Het onderzoek geeft inzicht in het discriminatieklimaat in Zaanstreek-Waterland. De resultaten rond de prevalentie⁸ en meldingsbereidheid van discriminatie bieden een basis voor de versterking van het antidiscriminatiebeleid in de provincie en de afzonderlijke regio's.

De regio Zaanstreek-Waterland bestaat uit negen gemeenten: Purmerend, Zaanstad, Beemster, Edam/Volendam, Landsmeer, Oostzaan, Waterland, Wormerland en Zeevang.

Het onderzoek richt zich op de volgende onderwerpen:

Eerst wordt ingegaan op het vóórkomen van discriminatie, het soort discriminatie en de locatie waar dit plaatsvindt. Tevens komen de meldingsbereidheid en de redenen van ondermelding aan bod. Ten slotte wordt de bekendheid van het Bureau Discriminatiezaken Zaanstreek/Waterland behandeld.

Methode

Door middel van een vragenlijst via internet is onderzoek gedaan naar het discriminatieklimaat in de regio Zaanstreek-Waterland. In totaal zijn 7.116 inwoners van de regio Zaanstreek-Waterland uitgenodigd om deel te nemen aan het onderzoek. Uiteindelijk hebben 2.545 van hen binnen de gestelde termijn de vragenlijst ingevuld. Dit maakt een respons van 36%. De veldwerkperiode liep in de tweede helft van januari 2008 tot medio februari.

Zie bijlage I voor de onderzoeksverantwoording.

Leeswijzer

De resultaten van het onderzoek worden in de volgende hoofdstukken besproken.

Achtereenvolgens komen aan de orde:

- Hoofdstuk 2: Het vóórkomen van discriminatie
- Hoofdstuk 3: Het type discriminatie
- Hoofdstuk 4: De locatie waar discriminatie voorkomt
- Hoofdstuk 5: De manier waarop discriminatie wordt geuit
- Hoofdstuk 6: De meldingsbereidheid en de redenen voor niet-melden
- Hoofdstuk 7: De mate waarin discriminatie in de directe omgeving wordt waargenomen
- Hoofdstuk 8: De bekendheid van het Bureau Discriminatiezaken Zaanstreek/Waterland

⁷ In juni 2007 nam Art 1. Bureau Discriminatiezaken NHN het voortouw; er werd een quickscan Discriminatieklimaat (zie: discriminatieklimaat Noord-Holland Noord, juni 2007) uitgevoerd in de regio's West-Friesland, Noord-Kennemerland en Kop van Noord-Holland. Begin 2008 sloten de andere vier bureaus zich bij dit initiatief aan.

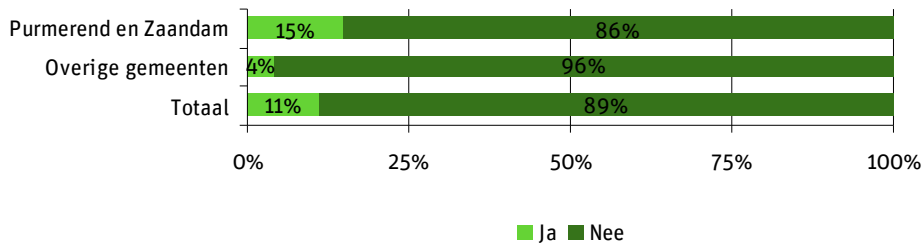
⁸ Het aandeel volwassen inwoners uit de regio dat discriminerend is behandeld in het afgelopen jaar.

2. Vóórkomen van discriminatie

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de prevalentie van discriminatie. Hieronder wordt verstaan: het aandeel volwassen inwoners uit de regio dat discriminerend is behandeld in het afgelopen jaar. Er wordt onderscheid gemaakt in de meer verstedelijkte gemeenten (Purmerend en Zaanstad) en de overige gemeenten (Beemster, Edam/Volendam, Landsmeer, Oostzaan, Waterland, Wormerland en Zeevang)⁹.

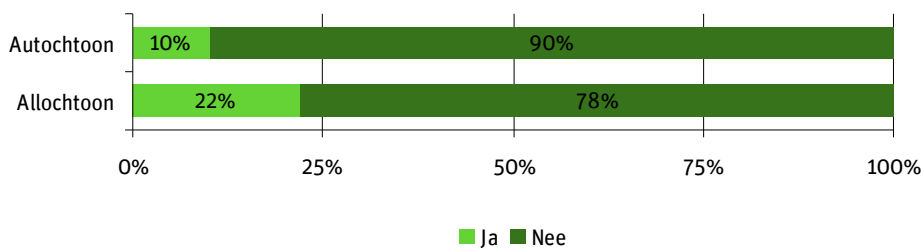
In de afgelopen 12 maanden is 11% van de inwoners uit de regio Zaanstreek-Waterland minstens één keer discriminerend behandeld. In Purmerend en Zaanstad is dit 15% en in de overige gemeenten heeft 4% van de inwoners één of meerdere discriminatie-ervaringen gehad.

Figuur 2.1
Afgelopen 12 maanden discriminerend behandeld

Onder de autochtonen is 10% in de afgelopen 12 maanden gediscrimineerd, onder allochtonen is dit aandeel een stuk hoger: 22%.

Figuur 2.2
Discriminatie naar herkomst

⁹ Deze indeling naar verstedelijkte en landelijke gemeenten is gebaseerd op de omgevingsadressendichtheid van het CBS. De verstedelijkte gemeenten zijn: Purmerend en Zaanstad, Onder de landelijke gemeenten vallen: Beemster, Edam/Volendam, Landsmeer, Oostzaan, Waterland, Wormerland en Zeevang.

Bij vaststelling van de etnische herkomst is uitgegaan van de CBS-definitie¹⁰. Daarnaast is gevraagd tot welke etnische groepering men zichzelf rekent. De meeste allochtonen (69%) geven dan aan zichzelf tot de Nederlandse bevolkingsgroep te rekenen. De overige allochtonen delen zichzelf in naar de bevolkingsgroep van het land van herkomst.

Het aandeel dat aangeeft discriminerend behandeld te zijn, is een stuk hoger onder allochtonen die zichzelf niet primair als Nederlander beschouwen dan onder allochtonen die zich wél Nederlands voelen (31% versus 17%). De aard van dit verband is uit dit onderzoek niet te verklaren.

Aantal verschillende vormen

Van degenen die zich in de afgelopen 12 maanden gediscrimineerd hebben gevoeld, noemt 72% één vorm van discriminatie. Verder noemt 17% twee typen discriminatie en 11% noemt er drie of meer.

Meer inwoners uit Purmerend en Zaanstad noemen minstens twee vormen van discriminatie dan inwoners uit de overige gemeenten (31% versus 20%). Ook onder vrouwen is dit aandeel hoger dan onder mannen (32% versus 22%). Verder noemen relatief veel jongeren (18-29 jaar) en 55-plussers meer dan één type discriminatie in vergelijking met 30-54 jarigen (respectievelijk 39%, 32% en 20%).

Naar het aantal keren dat men werd gediscrimineerd, is niet gevraagd. Uit de resultaten is dus niet af te leiden of de genoemde vormen van discriminatie op verschillende momenten hebben plaatsgevonden of tijdens één incident. Alle genoemde percentages zijn percentages van personen die hebben aangegeven in de afgelopen 12 maanden discriminerend te zijn behandeld, dus niet van de gehele populatie.

Schatting totaal aantal gediscrimineerde personen

De prevalentiecijfers van discriminatie zijn gebruikt als uitgangspunt voor een schatting van het totaal aantal volwassen personen in Zaanstreek-Waterland dat op jaarbasis tenminste éénmaal direct te maken krijgt met discriminatie. Doorgerekend naar het aantal inwoners van 18 jaar en ouder in deze regio¹¹, wordt geschat dat er in een periode van 1 jaar tijd in totaal tussen de 26.500 en 29.300 volwassen inwoners van de regio Zaanstreek-Waterland tenminste eenmaal zijn gediscrimineerd. In onderstaande tabel zijn de schattingen per deelgebied weergegeven.

Schatting aantal gediscrimineerde personen in Zaanstreek-Waterland

Zaanstreek-Waterland	Omvang volwassen bevolking	Geschat aantal inwoners met een discriminatie-ervaring ¹²
Purmerend en Zaanstad	171.436	23.600-26.100
Beemster, Edam/Volendam, Landsmeer, Oostzaan, Waterland, Wormerland en Zeevang	73.971	2.900-3.200
Totaal	245.407	26.500-29.300

¹⁰ Iemand wordt tot de allochtonen gerekend als de persoon zelf of ten minste één van de ouders in het buitenland is geboren.

¹¹ Bron: CBS 1-1-2007.

¹² Uitgaande van een betrouwbaarheidsmarge van 5 %.

3. Soort discriminatie

Leeftijdscriminatie doet zich het meest voor in Zaanstreek-Waterland. Het zijn met name personen van 55 jaar en ouder die aangeven dat ze hiermee te maken krijgen (64%). Maar ook een derde van de gediscrimineerde jongeren ondervond leeftijdscriminatie. Een kleinere groep 30-54 jarigen antwoordt dat zij met leeftijdscriminatie van doen hebben gehad (27%). Meer inwoners uit Purmerend en Zaanstad hebben met leeftijdscriminatie van doen gehad dan inwoners uit de overige gemeenten (44% versus 30%).

Tabel 3.1
Vorm van discriminatie (meerdere antwoorden mogelijk)

	totaal
leeftijd	40%
geslacht	20%
huidskleur/ras	13%
handicap of chronische ziekte	13%
kleding en/of uiterlijk	13%
godsdienst/geloof	8%
geboorteland zelf/(groot)ouders	8%
levensovertuiging en/of politieke gezindheid	4%
seksuele gerichtheid	4%
anders	22%

Geslacht

Twintig procent van de gediscrimineerde inwoners van Zaanstreek-Waterland, zegt oneerlijk te zijn behandeld vanwege hun geslacht. Vooral vrouwen geven aan om deze reden te zijn gediscrimineerd (36%); onder mannen komt dit een stuk minder voor (4%).

- Meer autochtonen voelen zich gediscrimineerd op grond van geslacht dan allochtonen (22% versus 12%).
- Meer jongeren en 30-54 jarigen ondervonden discriminatie vanwege geslacht dan 55-plussers (respectievelijk 29%, 22% en 12%).

Huidskleur/ras en godsdienst/geloof

Discriminatie op basis van huidskleur/ras en geboorteland komt minder voor. Als wordt gekeken naar verschillen tussen allochtonen en autochtonen, blijkt dat de allochtone bevolkingsgroep veel vaker met discriminatie te maken krijgt, dan de autochtone. Het gaat hierbij, naast leeftijdscriminatie, voornamelijk om discriminatie op grond van huidskleur/ras. Zo voelt 30% van de allochtonen zich gediscrimineerd vanwege hun huidskleur/ras. Negen procent van de autochtonen voelt zich gediscrimineerd op deze grond. Gediscrimineerd worden vanwege geboorteland is ongeveer een derde van de gediscrimineerde allochtonen overkomen.

- Relatief veel personen jonger dan 30 jaar voelen zich gediscrimineerd op grond van hun huidskleur/ras in vergelijking met 55-plussers (18-29 jaar: 18%, 30-54 jaar: 14%, 55 jaar en ouder: 5%).
- Meer inwoners uit Purmerend en Zaanstad voelen zich discriminerend behandeld vanwege hun huidskleur/ras dan inwoners uit de overige gemeenten (15% versus 7%).

Handicap of chronische ziekte

Dertien procent van de inwoners die in het afgelopen jaar discriminerend is behandeld, is gediscrimineerd vanwege een handicap of chronische ziekte. Het gaat wat vaker om autochtonen dan om allochtonen (16% versus 3%).

Kleding/uiterlijk

Van de gediscrimineerde inwoners uit Zaanstreek-Waterland voelde 13% zich gediscrimineerd op grond van hun kleding en/of uiterlijk.

- Het zijn voornamelijk vrouwen die zich gediscrimineerd voelen vanwege kleding of uiterlijk (vrouwen: 18%, mannen: 9%).
- Meer gediscrimineerde inwoners uit Purmerend en Zaanstad zijn gediscrimineerd vanwege kleding of uiterlijk dan inwoners uit de overige gemeenten (16% versus 6%).
- Relatief veel jongeren hadden te maken met discriminatie vanwege kleding of uiterlijk (18-29 jarigen: 25%, 30-54 jarigen: 8%, 55 jaar en ouder: 17%).

Levensovertuiging en/of politieke gezindheid en godsdienst/geloof

Van de gediscrimineerde inwoners, voelt 4% zich gediscrimineerd vanwege de levensovertuiging of politieke gezindheid. Daarnaast had 8% te maken met discriminatie op grond van godsdienst/geloof.

Seksuele gerichtheid

Gediscrimineerd worden op basis van de seksuele gerichtheid is 4% van de gediscrimineerde inwoners van Zaanstreek-Waterland overkomen.

Andere vormen

Naast de voorgelegde typen discriminatie kon ook een categorie 'anders' worden ingevuld, waarbij men zelf kon aangeven op grond waarvan men zich ongelijk behandeld heeft gevoeld. Hierbij valt vooral discriminatie vanwege gewicht, accent en alleenstaand moederschap op.

Verder is er een kleine groep respondenten die aangeeft zich gediscrimineerd te voelen door allochtonen; "noem het maar omgekeerde discriminatie", zo schrijft één respondent. Een deel van deze respondenten heeft inderdaad geantwoord zich vanwege hun 'huidskleur' achtergesteld te voelen, anderen delen dit zelf in naar de categorie 'anders'. Hierbij worden antwoorden gegeven als: "voor sommige allochtonen is het een probleem dat je autochtoon bent" en "ik vind dat buitenlanders meer voor elkaar krijgen dan wij" en "Nederlanders worden steeds meer gediscrimineerd".

4. Locatie waar discriminatie plaatsvindt

Waar vond het discriminatie-incident plaats? Bij de meerderheid van de inwoners uit Zaanstreek-Waterland met een discriminatie-ervaring deed deze zich voor op één locatie (66%). Verder geeft 22% van de inwoners aan dat de discriminatie zich op twee locaties voordeed en 12% noemt drie locaties. In deze gevallen gaat het dus om meer dan één incident. Alle genoemde cijfers zijn percentages van personen die hebben aangegeven in de afgelopen 12 maanden discriminerend te zijn behandeld, dus niet van de gehele populatie. De discriminatie vond vooral plaats in de openbare ruimte; in de buurt of op straat. Ook voelt 18% van de gediscrimineerden zich gediscrimineerd tijdens het winkelen en 13% bij uitgaans-gelegenheden.

Verder komt relatief veel discriminatie voor op het werk of bij het solliciteren; 43% noemt minstens één arbeidsgerelateerde vorm. Negentien procent heeft te maken gehad met discriminatie bij (overheids)diensten. Tijdens het sporten of een opleiding komt discriminatie wat minder vaak voor. Andere specifieke locaties die zijn genoemd: in het verkeer, bij de school van de kinderen en in het openbaar vervoer.

Tabel 4.1

Locatie van discriminatie (meerdere antwoorden mogelijk)

	totaal
in de buurt of op straat	35%
op het werk	26%
bij het solliciteren	22%
bij (overheids)diensten ¹³	19%
bij het winkelen	18%
bij uitgaansgelegenheden	13%
bij sport	6%
tijdens de opleiding	5%
anders	11%

De volgende verschillen vallen op:

- Relatief veel jongeren voelen zich gediscrimineerd in de buurt of op straat (18-29 jaar: 46%, 30-54 jaar: 29%, 55 jaar en ouder: 38%).
- Minder inwoners uit Purmerend en Zaanstad krijgen te maken met discriminatie op het werk dan inwoners uit de overige gemeenten (23% versus 35%).
- Bij sollicitatieprocedures voelen meer inwoners uit Purmerend en Zaanstad zich gediscrimineerd dan inwoners uit de overige gemeenten (25% versus 13%).
- Meer mannen dan vrouwen kregen te maken met discriminatie bij (overheids)diensten dan vrouwen (24% versus 15%).
- Meer inwoners uit Purmerend en Zaanstad voelen zich gediscrimineerd tijdens het winkelen dan inwoners uit de overige gemeenten (21% versus 11%).
- Meer inwoners uit Purmerend en Zaanstad voelen zich gediscrimineerd bij uitgaansgelegenheden dan inwoners uit de overige gemeenten (16% versus 7%).
- Meer allochtonen voelen zich gediscrimineerd tijdens de opleiding dan autochtonen (12% versus 3%).

¹³ Voorbeelden van (overheids)diensten: politie, gemeente, dokterspraktijk, ziekenhuis, UWV, centrum voor werk en inkomen/arbeidsbureau, schuldhulpverlening/kredietbank, enz.

5. Uitingsvorm van discriminatie

Waar bestond de discriminatie uit? De respondenten konden uit negen aangegeven uitingsvormen van discriminatie kiezen, of een eigen antwoord formuleren. Zich 'niet als gelijkwaardig behandeld voelen' wordt het meest genoemd. Verder kreeg een derde van de gediscrimineerde inwoners uit de regio Zaanstreek-Waterland te maken met discriminerende opmerkingen of gescheld. Het 'mijden van contact' is door 20% van de gediscrimineerden ervaren. In de categorie 'anders' wordt voornamelijk genoemd: ongemotiveerde afwijzing voor baan, financiële benadeling en toegang tot uitgaansgelegenheden weigeren. Alle genoemde percentages zijn percentages van personen die hebben aangegeven in de afgelopen 12 maanden discriminerend te zijn behandeld, dus niet van de gehele populatie.

Tabel 5.1

Soort discriminerende behandeling (meerdere antwoorden mogelijk)

	totaal
niet als gelijkwaardig behandelen	53%
discriminerende opmerking/schelden	32%
contact mijden	20%
treiteren/pesten	12%
bedreiging	9%
discriminerende uitingsvormen media	8%
beschadigen/bekladden eigendommen	4%
lichamelijk geweld	2%
discriminerende leuzen op muren	2%
anders	19%

De meerderheid van degenen die worden gediscrimineerd, noemt één uitingsvorm van discriminatie (63%). Verder noemt respectievelijk 24% twee verschillende vormen en 13% drie of meer vormen.

De verschillen naar deelgroepen:

- Meer alloctonen noemen 'discriminerende opmerkingen/schelden' dan autoctonen (48% versus 29%).
- Ook meer vrouwen noemen 'discriminerende opmerkingen/schelden' dan mannen (37% versus 25%).
- Minder inwoners uit Purmerend en Zaanstad noemen 'contact mijden' dan inwoners uit de overige gemeenten (28% versus 17%).
- Relatief veel jongeren noemen contact mijden (18-29 jaar: 35%, 30-54 jaar: 17%, 55 jaar en ouder: 19%).

6. Meldingsbereidheid

De meeste inwoners uit Zaanstreek-Waterland die met discriminatie te maken kregen, maakten hiervan geen melding (82%). Degenen die het incident wel hebben gemeld, deden dit doorgaans bij één instantie. Er zijn geen verschillen naar meldingsbereidheid in de verschillende deelgroepen. Alle genoemde percentages in deze paragraaf zijn percentages van personen die hebben aangegeven in de afgelopen 12 maanden discriminerend te zijn behandeld, dus niet van de gehele populatie.

Tabel 6.1
Melding discriminatie (meerdere antwoorden mogelijk)

	totaal
nee	82%
ja, bij vertrouwenspersoon op mijn werk	5%
ja, bij de politie	4%
ja, bij meldpunt voor discriminatie	1%
ja, bij andere instelling of persoon	0%

Vanwege de lage absolute aantallen, kunnen verbanden tussen het type discriminatie en het wel of niet doen van een melding niet statistisch worden bekeken.

Redenen voor het niet-melden van discriminatie

Volgens 29% van de gediscrimineerden die geen melding deden, 'helpt melden niet'. Verder vindt ruim een kwart van de gediscrimineerden het incident niet belangrijk genoeg en wil 18% hier geen aandacht aan schenken. Zeven procent van de gediscrimineerde inwoners uit Zaanstreek-Waterland weet niet waar een melding gedaan kan worden.

Tabel 6.2
Waarom discriminatie niet gemeld (meerdere antwoorden mogelijk)

	totaal
melden helpt niet	29%
niet belangrijk genoeg	26%
geen aandacht aan schenken	18%
zelf opgelost	14%
kost teveel tijd/moeite	10%
niet zeker dat het discriminatie was	8%
weet niet waar het gemeld kan worden	7%
bang voor gevolgen	6%
anders ¹⁴	11%

¹⁴ Hieronder wordt onder andere genoemd: het wordt geaccepteerd in de maatschappij, discriminatie is moeilijk te bewijzen en bij een melding word je niet serieus genomen.

Voorts vallen de volgende verschillen op:

- Meer vrouwen dan mannen geven aan dat het voorval niet belangrijk genoeg was om een melding te doen (33% versus 18%).
- Relatief veel jongeren vinden het incident niet belangrijk genoeg om een melding te doen in vergelijking met mensen van 30 jaar en ouder (18-29 jaar: 51%, 30 jaar en ouder: 21%).
- Ook twijfelen meer allochtonen of het discriminatie betrof dan autochtonen (18% versus 6%).
- Meer mannen dan vrouwen weten niet zeker of het discriminatie was (11% versus 5%).
- Meer allochtonen dan autochtonen zijn bang voor gevolgen van een melding (13% versus 4%).

Vanwege de lage aantallen melders kunnen verbanden tussen de soort discriminatie en de reden van niet melden niet verder worden uitgesplitst.

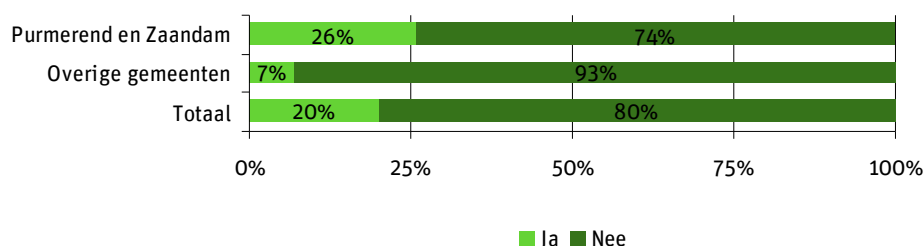
7. Waargenomen discriminatie

Naast de vraag of men zelf discriminatie heeft meegemaakt, is gekeken of men discriminatie in de omgeving heeft waargenomen. Eén op de vijf inwoners uit Zaanstreek-Waterland geeft aan dat zij in het afgelopen jaar meemaakten dat iemand in de omgeving werd gediscrimineerd (Purmerend en Zaanstad: 26% en overige gemeenten: 7%). Mensen die zelf discriminatie meemaakten, geven ook vaker aan dat zij discriminatie van anderen in hun omgeving hebben waargenomen dan mensen die geen discriminatie-ervaring hebben (44% versus 17%).

- Meer allochtonen dan autochtonen hebben in het afgelopen jaar discriminatie in de omgeving meegemaakt (32% versus 19%).
- Meer vrouwen dan mannen melden discriminatie in de omgeving (24% versus 18%).
- Relatief veel jongeren hebben in het afgelopen jaar discriminatie in de omgeving waargenomen (18-29 jaar: 27%, 30-54 jaar: 21%, 55 jaar en ouder: 16%).

Figuur 7.1

Voorkomen discriminatie anderen

De meerderheid (62%) van degenen die discriminatie in de omgeving hebben meegemaakt, noemt één type discriminatie. Verder noemt 21% twee vormen van discriminatie en 17% noemt drie of meer vormen. In Purmerend en Zaanstad noemt 42% van de inwoners meer dan één vorm. In de overige gemeenten is dit aandeel een stuk lager: 29%.

Het gaat daarbij opvallend vaak om discriminatie vanwege huidskleur of ras. Leeftijd en godsdienst/geloof volgen daarna. In de categorie 'anders' wordt ondermeer genoemd: vanwege overgewicht, opleiding en beroep. Alle genoemde percentages zijn percentages van personen die hebben aangegeven discriminatie in de omgeving te hebben waargenomen, dus niet van de gehele populatie.

Tabel 7.1

Vorm van discriminatie anderen (meerdere antwoorden mogelijk)

	totaal
huidskleur/ras	45%
leeftijd	26%
godsdienst/geloof	23%
kleding en/of uiterlijk	21%
handicap of chronische ziekte	19%
seksuele gerichtheid	19%
levensovertuiging en/of politieke gezindheid	11%
geslacht	10%
geboorteland/(groot)ouders	9%
anders	6%

Hieronder worden de verschillen tussen de deelgroepen weergegeven.

- Meer inwoners uit Purmerend en Zaanstad kennen minstens één persoon die is gediscrimineerd vanwege huidskleur of ras dan inwoners uit de overige gemeenten (48% versus 39%).
- Relatief veel jongeren kennen iemand die is gediscrimineerd vanwege huidskleur of ras (18-29 jaar: 64%, 30-54 jaar: 45%, 55 jaar en ouder: 30%).
- Discriminatie vanwege godsdienst/geloof wordt vaker gezien door allochtonen dan door autochtonen (31% versus 22%).
- Relatief veel jongeren kennen iemand die is gediscrimineerd vanwege godsdienst/geloof (18-29 jaar: 33%, 30-54 jaar: 19%, 55 jaar en ouder: 22%).
- Verhoudingsgewijs veel jongeren en 30-54 jarigen kennen iemand die is gediscrimineerd vanwege kleding of uiterlijk (18-29 jaar: 27%, 30-54 jaar: 21%, 55 jaar en ouder: 14%).
- Discriminatie vanwege levens- of politieke gezindheid wordt door minder inwoners uit Purmerend en Zaanstad waargenomen dan door inwoners uit de overige gemeenten (9% versus 17%).
- Meer vrouwen dan mannen kennen iemand die is gediscrimineerd op grond van geslacht (13% versus 7%).
- Meer allochtonen zien discriminatie in de omgeving vanwege het geboorteland of het geboorteland van de (groot)ouders dan autochtonen (19% versus 7%).

8. Bekendheid Bureau Discriminatiezaken Zaanstreek/Waterland

Hoe bekend is men met het Bureau Discriminatiezaken Zaanstreek/Waterland?, zo werd gevraagd. De helft van de inwoners van deze regio is niet bekend met de instelling. Verder heeft een derde wel gehoord van de instelling, maar weet niet precies wat haar taken zijn. Achttien procent van de inwoners zegt precies te weten wat het bureau doet. In Purmerend en Zaanstad is de bekendheid een stuk groter dan in de overige gemeenten (58% versus 32%).

Meer vrouwen dan mannen kennen het meldpunt (54% versus 48%). Ook is de bekendheid van het bureau groter onder inwoners van 55 jaar en ouder dan onder inwoners van 30-54 jaar en 18-29 jaar (respectievelijk 66%, 47%, 29%).

Tabel 8.1
Bekendheid bureau

	Purmerend Zaanstad	overige gemeenten	totaal
ja, weet ook wat hun taken zijn	20%	12%	18%
ja, maar weet niet precies wat hun taken zijn	38%	20%	33%
nee, nooit van gehoord	42%	68%	49%

Bijlage 1- Onderzoeksverantwoording

De vijf antidiscriminatiebureaus in de provincie Noord-Holland hebben het initiatief genomen een onderzoek te laten uitvoeren naar het vóórkomen van discriminatie in hun werkgebied. Het onderzoek dient inzicht te geven in het discriminatieklimaat in de verschillende regio's van Noord-Holland. De resultaten rond het voorkomen en de meldingsbereidheid van discriminatie bieden een basis voor de versterking van het antidiscriminatiebeleid in de betreffende regio.

Regio's

In alle vijf veiligheidsregio's is het discriminatieklimaat onderzocht, te weten

- Amsterdam-Amstelland
- Kennemerland
- Zaanstreek-Waterland
- Gooi- en Vechtstreek
- Noord-Holland Noord

De meting in Noord-Holland Noord vond als eerste plaats in juni 2007 (rapportage: Discriminatieklimaat Noord-Holland Noord, juni 2007). De uitbreiding van het onderzoek naar de gehele provincie, is op deze pilot gebaseerd.

Vragenlijst

De vragenlijst is ontwikkeld door het Art.1 Bureau Discriminatiezaken Noord-Holland Noord (voormalig Anti Discriminatie Buro Noord-Holland Noord) en vertegenwoordigers van de drie centrumgemeenten in Noord-Holland Noord voor het onderzoek naar het Discriminatieklimaat Noord-Holland Noord (juni 2007). In een later stadium van het onderzoek is ook I&O Research hierbij betrokken. Deze vragenlijst is tevens gebruikt voor het huidige onderzoek, zodat vergelijking met de overige regio's mogelijk is.

Inzet burgerpanels

Enkele grotere gemeenten beschikken over zogenoemde burgerpanels. Dit zijn panels bestaande uit inwoners van een bepaalde stad of regio, die regelmatig deelnemen aan gemeentelijke webenquêtes.

Zeven van deze panels bleken geschikt en bereid tot het uitvoeren van het antidiscriminatie-onderzoek. Inzet van de burgerpanels voor dit onderzoek is aantrekkelijk omdat op deze wijze minder mensen benaderd hoeven te worden en reeds beproefde kanalen optimaal worden benut. De respons middels deze panels is bovendien hoger dan via schriftelijke benadering van een nieuwe steekproef uit de bevolking.

De volgende burgerpanels deden mee aan dit onderzoek:

- Zaanpanel (gemeente Zaanstad)
- Internetpanel Purmerend (gemeente Purmerend)
- Online onderzoekspanel Amsterdam (gemeente Amsterdam)
- Digipanel Amstelveen (gemeente Amstelveen)
- Digipanel Haarlem (gemeente Haarlem)
- Digipanel Haarlemmermeer (gemeente Haarlemmermeer)
- Westfries panel (regio West-Friesland)

Brief-web-methode

In de gemeenten waar geen gebruik kon worden gemaakt van een bestaand burgerpanel, is de briefmethode ingezet. Van elke gemeente is een steekproef getrokken uit de adressendatabank van Cendris, verdeeld naar de mate van verstedelijking en grootte van de gemeenten. De geselecteerde huishoudens werden per brief uitgenodigd om deel te nemen aan het webonderzoek middels een persoonlijke inlogcode.

Zaanstreek-Waterland

In de regio Zaanstreek-Waterland is gebruik gemaakt van de digitale burgerpanels in de gemeenten Purmerend en Zaanstad. Uiteindelijk hebben respectievelijk 1.682 en 1.934 panelleden van de gemeenten Purmerend en Zaanstad een uitnodiging ontvangen om deel te nemen aan het onderzoek. Uit de overige gemeenten in de regio Zaanstreek-Waterland is een steekproef van in totaal 3.500 huishoudens getrokken, verdeeld naar de grootte en mate van verstedelijking van de gemeenten. In totaal hebben 7.116 inwoners uit de regio Zaanstreek-Waterland een uitnodiging voor het onderzoek ontvangen. Uiteindelijk hebben 2.545 personen binnen de gestelde termijn de vragenlijst ingevuld. Dit maakt een respons van 36%.

Tabel b.1

Respons

	benaderd	respons (n)	respons (%)
Purmerend en Zaanstad	3.616	2.364	65%
Overige gemeenten ¹⁵	3.500	181	5%
Totaal	7.116	2.545	36%

Analyse**Weging**

De man/vrouwverdeling in de respons was vrijwel gelijk aan de verdeling in de populatie. Er is gekozen voor een weging naar leeftijd, waarbij de gegevens steeds zijn gewogen naar aandeel van de leeftijdsgroep en de mate van verstedelijking van de woongemeente van de respondenten. Om ook op regionaal niveau een prevalentiecijfer te kunnen weergeven, is een aparte weging toegepast.

Correctiefactoren

Er zijn correctiefactoren gebruikt om de resultaten van de schriftelijke enquête te corrigeren voor het overrapportage-effect: mensen die een discriminatie-incident hebben meegemaakt, zijn eerder geneigd deel te nemen aan een onderzoek dat specifiek op dit onderwerp is gericht, dan mensen die een dergelijke ervaring niet hebben.

De correctiefactoren zijn ontleend aan het onderzoek naar het discriminatieklimaat in Noord-Holland Noord (juni 2007). Bij dat onderzoek is een aantal gemeenten zowel schriftelijk 'single issue' als door middel van een Omnibusonderzoek onderzocht. De correctiefactoren zijn 0,27 voor de meer landelijke gebieden en 0,47 voor de verstedelijkte gebieden.

¹⁵ Beemster, Edam/Volendam, Landsmeer, Oostzaan, Waterland, Wormerland en Zeevang.

Bij de leden van de burgerpanels treedt dit effect nauwelijks tot niet op: een redelijk constant aandeel van de leden neemt per peiling deel, ongeacht het onderwerp van het onderzoek. Bij beide peilingen van de burgerpanels werd bovendien - naast de vragen over discriminatie - nog een tweede onderwerp voorgelegd.

Statische analyse

Indien er een verschil is gevonden, wordt dit aangegeven in de tekst. Ook is er een vergelijking gemaakt met verschillende achtergrondkenmerken: geslacht, leeftijd en etniciteit. Van een verschil wordt gesproken indien de percentages significant van elkaar verschillen. Dit is getoetst met behulp van de Chi-kwadraat toets. Er is gebruik gemaakt van een significantieniveau van 0,05. Het aantal respondenten per vraag kan verschillen, omdat degenen die geen antwoord hebben gegeven, buiten beschouwing zijn gelaten.

Bijlage 2- Vragenlijst

Discriminatie (ongelijke behandeling)
--

1. In welke regio woont u?

- Amsterdam-Amstelland
- Gooi- en Vechtstreek
- Kennemerland
- Zaanstreek-Waterland

2. In welke gemeente woont u?

Indien v1=1

- Aalsmeer
- Amstelveen
- Amsterdam
- Diemen
- Ouder-Amstel
- Uithoorn
- Anders, namelijk

Indien v1=2

- Blaricum
- Bussum
- Hilversum
- Huizen
- Laren
- Muiden/Muiderberg
- Naarden
- Weesp
- Wijdmeren
- Anders, namelijk

Indien v1=3

- Bennebroek
- Beverwijk
- Bloemendaal
- Haarlem
- Haarlemmerliede/Spaarnwoude
- Haarlemmermeer
- Heemskerk
- Heemstede
- Uitgeest
- Velsen
- Zandvoort
- Anders, namelijk

Indien v1=4

- Zaanstad
- Purmerend
- Oostzaan
- Wormerland
- Landsmeer
- Waterland
- Edam/Volendam
- Zeevang
- Beemster
- Anders, namelijk

3. Bent u in de afgelopen twaalf maanden wel eens discriminerend behandeld om één van onderstaande redenen?

- ja, namelijk vanwege:

U mag hier meer dan 1 hokje aankruisen

☐ leeftijd	☐ handicap of chronische ziekte
☐ geloof / godsdienst	☐ geboorteland van mij of mijn (groot)ouders
☐ huidskleur / ras	☐ kleding en/of uiterlijk
☐ levensovertuiging en/of politieke overtuiging	☐ anders, namelijk →
☐ geslacht	
☐ seksuele geaardheid / gerichtheid	

- nee, ik ben niet discriminerend behandeld → ga door naar vraag 8

4. Waar kwam dit voor?

U mag hier meer dan 1 hokje aankruisen

☐ in de buurt of op straat	☐ bij het winkelen
☐ op het werk	☐ bij uitgaansgelegenheden
☐ tijdens de opleiding	☐ bij sport
☐ bij het solliciteren	☐ anders, namelijk →
☐ bij (overheids)diensten (zie onderstaande voorbeelden)	

Voorbeelden van (overheids)diensten: politie, gemeente, dokterspraktijk, ziekenhuis, UWV, Centrum voor werk en inkomen/arbeidsbureau, schuldhulpverlening/kredietbank, , enz.

5. Om wat voor soort discriminerende behandeling ging het daarbij?

U mag hier meer dan 1 hokje aankruisen

☐ discriminerende opmerkingen/schelden	☐ lichamelijk geweld
☐ niet als gelijkwaardig behandelen	☐ discriminerende teksten op muren e.d.
☐ contact vermijden	☐ discriminerende uitingen in kranten, tijdschriften, radio, tv, internet enz.
☐ treiteren/pesten	☐ anders, namelijk →
☐ bedreiging	
☐ beschadiging en/of bekladden van uw eigendommen	

6. Heeft u wat u is overkomen ergens gemeld?

U mag hier meer dan 1 hokje aankruisen

☐ ja, bij een meldpunt discriminatie → ga door naar vraag 8	
☐ ja, bij de politie → ga door naar vraag 8	
☐ ja, bij de vertrouwenspersoon op mijn werk → ga door naar vraag 8	
☐ ja, bij een andere instelling of persoon → ga door naar vraag 8	→ namelijk:
☐ nee	

7. Waarom heeft u het niet gemeld?

U mag hier meer dan 1 hokje aankruisen

☐ ik vond het niet belangrijk genoeg	☐ melden helpt niet
☐ het kost me te veel tijd en moeite om het te melden	☐ ik ben er niet zeker van dat het discriminatie was
☐ ik wil er geen aandacht aan schenken	☐ ik heb het zelf opgelost
☐ ik weet niet waar ik zoiets kan melden	☐ anders, namelijk →
☐ ik ben bang voor de gevolgen als ik het meld	
☐ weet niet	

8. Heeft u de afgelopen 12 maanden wel eens meegemaakt dat iemand in uw omgeving discriminerend werd behandeld om één van onderstaande redenen ?

- ja, namelijk vanwege:

U mag hier meer dan 1 hokje aankruisen

☐ leeftijd	☐ handicap of chronische ziekte
☐ geloof / godsdienst	☐ geboorteland zelf of (groot)ouders
☐ huidskleur / ras	☐ kleding en/of uiterlijk
☐ levensovertuiging en/of politieke overtuiging	☐ anders, namelijk →
☐ geslacht	
☐ seksuele geaardheid / gerichtheid	
☐ nee, ken niemand die dit heeft meegemaakt	

9. Heeft u wel eens gehoord van het <discriminatiebureau regio>?

- ja, en ik weet ook wat hun taken zijn
- ja, maar ik weet niet precies wat hun taken zijn
- nee, nooit van gehoord

v1=1: Meldpunt discriminatie Amsterdam
 v1=2: Meldpunt Discriminatie Gooi- en Vechtstreek
 v1=3: Antidiscriminatiebureau Kennemerland
 v1=4: Bureau Discriminatiezaken Zaanstreek/Waterland

Uzelf

Nu volgen nog enkele achtergrondgegevens.

10. Bent u man of vrouw?

- man
- vrouw

11. In welke klasse valt uw leeftijd?

17 jaar of jonger	18-24 jaar	25-29 jaar	30-34 jaar	35-39 jaar	40-44 jaar	45-49 jaar	50-54 jaar	55-59 jaar	60-64 jaar	65-69 jaar	70-74 jaar	75 jaar of ouder
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

12. Wat is het geboorteland van uzelf, uw vader en uw moeder?

	uzelf	uw vader	uw moeder
Nederland	☐	☐	☐
Suriname	☐	☐	☐
Nederlandse Antillen	☐	☐	☐
Aruba	☐	☐	☐
Turkije	☐	☐	☐
Marokko	☐	☐	☐
Nederlands Indië	☐	☐	☐
Vietnam	☐	☐	☐
Ander land, namelijk	☐	☐	☐
	<input style="width: 100%;" type="text"/>	<input style="width: 100%;" type="text"/>	<input style="width: 100%;" type="text"/>

13. Tot welke etnische groepering rekent u zichzelf?

- Nederlands
- uit voormalig Nederlands Indië, Indonesië, Nieuw Guinea
- Turks
- Marokkaans
- Surinaams
- Antilliaans/Arubaans
- Spaans, Italiaans, Portugees, Grieks, uit voormalig Joegoslavië
- Duits, Belgisch, Brits, Frans, Scandinavisch
- Anders

14. Wat is het niveau van uw hoogst voltooide opleiding?

- geen
- lager onderwijs/basisonderwijs
- lager en middelbaar algemeen en voortgezet onderwijs (*vglo, mulo, havo, mavo, enz.*)
- lager beroepsonderwijs (*ambachtsschool, huishoudschool, lts, lhno, leao, las, vbo enz.*)
- middelbaar beroepsonderwijs (*mts, uts, meao, inas, kvjv, kleuterleidster, gezinsverzorgster enz.*)
- hoger algemeen en voortgezet onderwijs (*havo, hbs, vwo, mms, lyceum, atheneum, gymnasium*)
- hoger beroeps- en wetenschappelijk onderwijs (*hts, heao, lerarenopleiding, sociale academie, hogeschool, universiteit enz.*)

15. Hoeveel uur verricht u betaald werk? (in loondienst of eigen bedrijf)

- verricht geen betaald werk
- verricht betaald gedurende minder dan 12 uren per week
- verricht betaald werk gedurende 12 uren per week of meer

16. In welke klasse valt het gezamenlijke netto (=schoon) inkomen per maand van uw hele huishouden? (exclusief vakantiegeld en kinderbijslag)

- minder dan € 950,= per maand
- tussen € 951,= en € 1300,= per maand
- tussen € 1301,= en € 1900,= per maand
- tussen € 1901,= en € 3150,= per maand
- tussen € 3151,= en € 3600,= per maand
- meer dan € 3500,= per maand

17. Heeft u nog opmerkingen of suggesties naar aanleiding van deze vragenlijst?

Dit was de enquête. Bedankt voor het invullen!
Als u op "Verzenden" klikt worden de antwoorden verzonden.